

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

INNOVATIVE DEVELOPMENT'S PROBLEMS OF THE FOOD PROCESSING INDUSTRY

Ірина ЗОЛОТИХ,
кандидат економічних наук,
Миколаївський державний
аграрний університет

Iryna ZOLOTYKH,
PhD Economics,
Mykolayiv State
Agrarian University

На сьогодні однією з важливих умов стійкого розвитку харчової промисловості є розробка і здійснення ефективної інноваційної політики, головною метою якої – впровадження нових технологій, винаходів, форм управління виробництвом і організацією праці, заснованих на досягненнях науково-технічного прогресу.

Мета статті – з'ясування причин, що стримують інноваційний розвиток вітчизняних підприємств харчової промисловості.

Основною проблемою модернізації вітчизняних підприємств є постійний дефіцит фінансових ресурсів. Як відомо, основні джерела інновацій – це амортизаційний фонд, прибуток підприємства, кошти місцевих бюджетів, кредитні комерційні структури, кошти позабюджетних спеціальних фондів, зарубіжні джерела фінансування тощо. На практиці вітчизняні підприємства постійно відчують нестачу коштів для здійснення інноваційної діяльності.

За даними статистичної звітності Миколаївської області, обсяги фінансування інновацій у 2009 році становили 20969,1 тис. грн., а в 2008 – 35832,0 тис. грн., тобто скоротилися на 41,5%. Зокрема, частка підприємств, які займаються інноваційною діяльністю в галузі, дуже мала, вона сягає лише 11,3% від їх загальної кількості. Джерелами фінансування на сьогодні є лише власні ресурси підприємств, фінансування інноваційних проектів з боку місцевого і державного бюджетів практично відсутнє. За 2008-2009 роки підприємства харчової промисловості виконували інноваційні роботи за рахунок власних коштів, лише одне підприємство – за рахунок державного бюджету.

Досвід розвинених країн вказує на те, що в умовах ринкової економіки держава бере безпосередню участь в організації інноваційної діяльності. У багатьох зарубіжних країнах тривалий час функціонують спеціальні державні служби щодо освоєння науки і техніки в сільському господарстві під назвою «Agricultural Extension Service». У США, наприклад, діє багаторівнева державна система впровадження досягнень науки в сільське господарство, що передбачає поширення сільськогосподарських знань. Багатолітній досвід США і ЄС щодо освоєння інновацій є досить повчальним для розвитку харчової промисловості нашої країни. Провівши його детальний і всебічний аналіз, можна сформулювати такі основні принципи ефективного використання інновацій:

□ зацікавленість держави у впровадженні інновацій, відборі досягнень НТП, технологічному прогресі як ключових і системоутворюючих чинників, що впливають на рівень розвитку промисловості;

□ законодавчо закріплена економічна й політична підтримка інновацій з боку уряду.

Цілоком обґрунтовано провідні фахівці посилаються на той факт, що впровадження передових інновацій всіма учасниками ринку розглядається як один з дієвих способів підвищення конкурентоспроможності галузі, досягнення й підтримки на належному рівні відповідних економічних показників. У результаті освоєння нововведень у харчовій промисловості має підвищуватися

продуктивність праці і, як наслідок, відбудеться нарощування найважливіших економічних показників галузі в цілому.

Одним із чинників, що стримують інноваційний процес на підприємствах, є нестача кваліфікованих кадрів робітників і фахівців, спроможних розробляти нові якісні продукти і технології.

Випускники вищих навчальних закладів мають досить глибокі теоретичні знання, але не є достатньо компетентними стосовно питань передових досягнень і розробок, не готові до практичної інноваційної діяльності.

Проблемою інноваційної діяльності можуть стати труднощі, пов'язані з реалізацією нової продукції. Вирішенню цієї проблеми може допомогти, наприклад, створення спеціальних магазинів якісної інноваційної харчової продукції (функціональні продукти: заморожений хліб, що допікається безпосередньо перед продажем; продукти для літніх людей, для спортсменів тощо) [1].

Можна вказати на ще одну причину, яка гальмує інноваційну діяльність – це відсутність сировини відповідної якості. Ця проблема пов'язана з агропромисловим комплексом у цілому, який у свою чергу теж потребує подолання власних труднощів. Вирішення такого питання можливе лише за умов активного втручання держави, створення необхідних умов для здійснення інвестицій та інновацій в АПК.

У питаннях забезпечення продовольчої безпеки важливу роль відіграє не лише виробництво самих харчових продуктів. Не менш важливим є виробництво сучасного харчового устаткування, без якого неможливі ні випуск нових видів продукції, ні застосування нових технологій. Устаткування в основному імпортується з Китаю, Німеччини, Франції, Австрії, Фінляндії. Відсутність вітчизняного виробництва сучасного устаткування для харчової промисловості призвела до того, що харчові підприємства, які бажають придбати дороге устаткування, не можуть це зробити належним чином. Вирішення цього важливого завдання залежить також від відродження вітчизняного виробництва харчового устаткування. Це можна зробити двома шляхами. Перший – кардинальний, але більш складний – виробництво, засноване на власних дослідженнях і розробках. Другий – найменш складний – купівля ліцензій за кордоном. Другий шлях відродження виробництва, на відміну від першого, лише частково відповідає державному завданню – переходу на інноваційний шлях розвитку.

Визначені труднощі, які гальмують інноваційну діяльність, і перераховані способи їх подолання вказують на те, що необхідно створити в країні таку модель активізації інноваційної діяльності, яка відповідала б державній політиці та зважала б на специфіку галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мишина, М.К. Генномодифицированные продукты питания: настоящее или будущее? / М.К.Мишина; О.Е.Костылева // Стандарты и качество. – 2007. – №1. – С.28-29.

Проаналізовано стан інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості. Вивчено практику зарубіжних країн в інноваційній сфері, визначено основні напрями з освоєння досягнень науки і техніки на підприємствах даної галузі.

The state of innovative activity of food industry enterprises is analysed. The foreign countries' practice is studied in an innovative sphere and the basic directions of science and technic achievements' mastering are determined in enterprises of given field.